

**ПРО КУЛЬТУРНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ
ІЗ ЗАРУБІЖНИМИ КРАЇНАМИ
у листопаді 2021 року**

*(оглядова довідка за матеріалами
преси, інтернету та неопублікованими документами)*

В Україні

11 листопада в Національному історико-архітектурному музеї «Київська фортеця» до 103-ї річниці відновлення незалежності Польської Республіки відбувся захід, присвячений вшануванню пам'яті учасників Січневого повстання 1863 року. В урочистостях взяли участь Надзвичайний і Повноважний Посол Польщі в Україні Бартош Ціхоцький, очільник Польського Інституту у Києві Роберт Чижевський, директорка Міжнародного товариства польських підприємців в Україні Світлана Геніна, представники польсько-українських громадських організацій та ЗМІ. Під час заходу презентували виставку картин польського живописця Артура Гроттгера – автора циклу творів на тему Січневого повстання 1863–1864 рр. Репродукції робіт були подаровані музею Міжнародним товариством польських підприємців України. Також з нагоди свята під патронатом віцемаршалка Сейму РП Малгожати Госевської 11–25 листопада на Михайлівській площі діяла виставка «Конституція 3 травня. Історія та традиції». Експозицію створено Музеєм історії Польщі та Інститутом історії Литви за підтримки Польського Інституту у Києві з нагоди 230-ї річниці прийняття Конституції Речі Посполитої 3 травня 1791 року.

А 9 листопада делегація керівництва Інституту національної пам'яті Польщі на чолі з головою Каролем Навроцьким у супроводі Надзвичайного і Повноважного Посла Республіки Польща в Україні Бартоша Ціхоцького відвідала Національний історико-меморіальний заповідник «Биківнянські могили». Гості поклали вінки до братських могил Заповідника та вшанували пам'ять загиблих поминальним дзвоном.

У офісі Представництва Європейського Союзу в Україні 11 листопада офіційно оголосили українські міста-переможці попереднього етапу конкурсного відбору в рамках проєкту *EU4Culture*. Це Вінниця, Полтава та Рівне. Міста отримують гранти обсягом 30 тисяч євро на розробку своїх стратегій розвитку культури. *EU4Culture* фінансується ЄС і реалізується Гете-Інститутом у парт-

нерстві з Данським інститутом культури, Чеськими Центрами та Французьким інститутом у Грузії. Метою проєкту є допомога містам у розробці та реалізації Стратегії розвитку культури, керуючись підходом культурних столиць Європи. Проєкт триватиме до 31 грудня 2024 року.

2 листопада, у Міжнародний день припинення безкарності за злочини проти журналістів, в Українському домі відбулася прем'єра документального перформансу «Крим, 5 ранку» за п'єсою Н. Ворожбит та А. Косодій. Твір створено на основі інтерв'ю з 11-ма кримськими журналістами, затриманими російськими силовиками, та їхніми родинами. Перформанс втілила театральна компанія *Dollmen*, режисер – Д. Костюминський. Подія відбулася в межах Кримської платформи за організації Українського інституту й Міністерства закордонних справ України та за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (*USAID*) і Меджлісу кримськотатарського народу.

25 листопада, у Міжнародний день боротьби з насильством щодо жінок, поряд з Національним музеєм історії України в Києві відкрилась виставка інформаційного артпроєкту «Це не гра». Його організувало українське представництво міжнародної організації *White Ribbon* у партнерстві з Фондом Тетяни Рамус та за підтримки Міністерства культури та інформаційної політики України і Фонду сприяння демократії Посольства США в Україні. До Дня боротьби з насильством щодо жінок також онлайн вийшов фільм Л. Сміт «Розірви коло», знятий завдяки підтримці Представництва Фонду ООН у галузі народонаселення в Україні (*UNFPA*) у межах реалізації проєкту *EMBRACE* з протидії та запобігання гендерно зумовленому насильству за підтримки уряду Великої Британії.

18 листопада Київська міська рада звернулася до Національного меморіалу Катастрофи та Героїзму «Яд Вашем» (Ізраїль) щодо підтримки офіційного надання Андрею Шептицькому почесного звання «Праведник народів світу».

За кордоном

Україна взяла участь у 41-й сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО, яка 9–24 листопада проходила у Парижі. До складу офіційної української делегації, зокрема, увійшли голова Національної комісії України у справах ЮНЕСКО Е. Джапарова, Постійний представник України при ЮНЕСКО В. Омельченко, міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко та його заступниця К. Чуєва. Учасниками заходу стали представники 193-х країн-членів ЮНЕСКО. У межах загальнополітичних дебатів голова української делегації Е. Джапарова поінформувала присутніх про систематичне порушення прав людини та зневажання пропагованих ЮНЕСКО цінностей російською окупаційною владою Криму і наголосила, що порушення міжнародного права та прав людини потребують швидкої та належної реакції з боку наших міжнародних партнерів. Водночас представниця України висловила вдячність ЮНЕСКО та відзначила зусилля генеральної директорки Одрі Азуле, спрямовані на збереження на порядку денному Організації кримського питання. Під час візиту

Е. Джапарова також провела зустрічі із заступником генерального директора ЮНЕСКО з питань зовнішньої політики Едуардом Матоко та заступником генерального директора з питань культури Ернесто Оттоне. Вона поінформувала про хід реформи Нацкомісії України у справах ЮНЕСКО, висловила вдячність за збереження Секретаріатом ЮНЕСКО питання моніторингу ситуації в Криму у сфері компетенції ЮНЕСКО серед пріоритетів діяльності, а також обговорила перспективи розгляду українських номінаційних досє «Культура приготування українського борщу» та «Орньек – кримськотатарський орнамент та знання про нього» Міжурядовим комітетом з охорони нематеріальної культурної спадщини. Крім того, під час сесії було оголошено, що за результатами конкурсного відбору Харків включили до Мережі креативних міст ЮНЕСКО в категорії «Музика». Це вже третє українське місто-учасник Мережі, Львів (2015) і Одеса (2019) входять до Мережі креативних міст ЮНЕСКО у галузі літератури. Мережа була створена в 2004 році з метою сприяння міжнародному співробітництву з містами та поміж міст, які інвестують у креативність як стратегічний фактор сталого розвитку.

До того ж Україну обрано членом Комітету ЮНЕСКО із захисту культурної спадщини у разі збройного конфлікту терміном на 4 роки. Відповідне рішення прийняли 30 листопада на 9-му засіданні держав-учасниць Другого протоколу до Гаазької конвенції ЮНЕСКО 1954 року про захист культурних цінностей у разі збройного конфлікту. Всього до Комітету входить 12 країн.

8 листопада у місті Крань за участі Надзвичайного і Повноважного Посла України в Республіці Словенія М. Бродовича, Почесного консула України в Словенії Санді Брезовніка та мера Матяжа Раковеца відбулося урочисте відкриття пам'ятника Т. Шевченку. Погруддя встановлено на нещодавно створеній Алеї сучасників Франце Прешерена, засновника новітньої словенської літератури. Автором пам'ятника виступив н. х. України, скульптор С. Алі-огли Гурбанов. Подію приурочено до Дня української писемності та мови.

Тимчасом у Віппані (штат Нью-Джерсі, США) з'явилися бульвар та авеню імені Т. Шевченка. На перехресті цих вулиць розташовані Український культурний центр та українська церква Св. Івана, яка нещодавно відзначила своє 100-річчя.

До 150-ліття від народження видатного українського сходознавця, вченого, письменника і перекладача А. Кримського, який у 1896–1898 рр. жив і працював у Лівані, 11 листопада у стінах Американського університету Бейрута відбулася Міжнародна наукова конференція «Агатангел Кримський і Ліван». На заході виступили науковці з України, Лівану, Єгипту та Румунії. Під час заходу було представлено уривок з документального фільму «Український Ліван» про А. Кримського. Конференцію організовано за сприяння Посольства України в Лівані, Американського університету Бейрута, Інституту сходознавства ім. А. Кримського НАН України та Національної академії наук України.

8 листопада в Українському культурному інформаційному центрі у Франції відкрито залу пошани актора, сценариста і режисера Алена Делона. Учасниками заходу стали міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко та Надзвичайний і Повноважний Посол України у Франції В. Омельченко. З нагоди відкриття у партнерстві з Франко-українською асоціацією в Парижі підготовано шоу «Mémoire de la maison» та виставку. Символічно, що Культурний центр України у Франції займає приміщення в колишньому будинку кінодіяча.

День пам'яті жертв Голодоморів

В Україні

26 листопада Надзвичайний і Повноважний Посол Канади в Україні Лариса Галадза вручила голові Верховної Ради України Р. Стефанчуку завірену копію оригіналу закону «Про встановлення дня пам'яті жертв голоду і геноциду («Голодомору») в Україні та визнання голоду 1932–33 рр. в Україні актом геноциду», ухваленого парламентом Канади 27 травня 2008 року.

22 листопада у Києві, в Дипломатичній академії України, відкрилася виставка картин з приватної колекції директора Американсько-Української ділової ради Моргана Вільямса «Голодомор: очима українських художників». У експозиції понад 50 робіт М. Бондаренка, В. Баринової-Кулеби, Н. Кизенка, Н. Марченко, М. Шевцова тощо. Артпроект відкрив міністр закордонних справ України Д. Кулеба у присутності президента України 2005–2010 рр. В. Ющенка, послів Литви і Франції в нашій країні – Вальдемараса Сарапінаса та Етьєна де Понсена. А незадовго, 17 листопада, однойменну виставку відкрили в Українському домі у Вашингтоні. На ній представлено майже 70 художніх творів, що оповідають про страшну трагедію геноциду. Захід організовано Українським домом та Американсько-Українською діловою радою за підтримки Посольства України у США.

Національний музей Голодомору-геноциду відвідали представники різних країн. 5 листопада заклад прийняв делегацію з Фонду пам'яті жертв комунізму (*The Victims of Communism Memorial Foundation*) – освітньої, дослідницької та правозахисної некомерційної організації, яка була створена 1993 року актом Конгресу США. Представники організації ознайомилися із експозицією музею, зустрілися з генеральною директоркою закладу О. Стасюк і домовилися про подальший обмін досвідом. 10 листопада гостем музею став Надзвичайний і Повноважний Посол Австралії в Україні Брюс Едвардс. Він вшанував пам'ять жертв штучного голоду та прослухав екскурсію. А 18 листопада у межах культурно-освітньої співпраці заклад відвідали директор Польського Інституту у Києві Роберт Чижевський та директор Центру сучасного мистецтва «Замок Уяздовський» Пйотр Бернатович (Варшава, Польща).

26 листопада Французький інститут в Україні у межах свого Меморіального циклу презентував український переклад книги Пилипа та Анни-Марії На-

ум'яків «Україна, 1933 рік. Голодомор». Книга побачила світ у 2017 році у французькому видавництві «Vleu & Jaune», а український переклад вийшов у видавництві «Фоліо» завдяки Програмі сприяння видавничій справі «Сковорода» від Французького інституту в Україні та Посольства Франції в Україні. Праця поєднала в собі роботу історика, родинну пам'ять і пам'ять колективну. У презентації взяли участь Надзвичайний і Повноважний Посол Франції в Україні Етьєн де Понсен, співавтор книги Пилип Наум'як, історики Ю. Шаповал та В. Васильєв, книговидавець О. Красовицький.

Показом у Львівському історичному музеї з 4 листопада по 4 грудня розпочався всеукраїнський тур виставки «Марія» канадської художниці українського походження Лесі Марущак. Проєкт є мобільним меморіальним простором, що увічніює пам'ять жертв Голодомору 1932–1933 років. Тур проєкту Україною фінансово підтримав Світовий Конгрес Українців.

За кордоном

Лідери низки країн вшанували мільйонні жертви штучного голоду в Україні. Зокрема до Дня пам'яті жертв голодоморів свої заяви оприлюднили президент США Джо Байден і прем'єр-міністр Канади Джастін Трюдо. Також 26 листопада на парламентському пагорбі в Оттаві пройшла церемонія вшанування пам'яті жертв Голодомору. Участь у заході взяли віцепрем'єр-міністр Канади Христя Фріланд, депутати від усіх партій, а також члени громади й дипломати. У вікні канцелярії президента Польщі запалили свічку пам'яті. А 27 листопада у головному соборі Вселенського Патріархату – храмі Святого Георгія у Стамбулі за участі Вселенського Патріарха Варфоломія відбулося богослужіння за жертвами голодоморів в Україні.

Посольство України у Німеччині спільно з Національним музеєм Голодомору-геноциду організувало Місяць пам'яті про жертви Голодомору 1932–1933 рр., покликаний донести до німецького суспільства правдиву інформацію про злочини радянського режиму та нагадати німецьким політикам про моральне зобов'язання визнати Голодомор геноцидом українського народу. У програмі – показ у Берліні стрічки А. Голланд «Mr Jones» / «Ціна правди», який відвідали депутати новообраного Бундестагу, представники німецького уряду, відомства федерального канцлера та президента; дискусія про відображення у літературі складних тем історії, зокрема Голодомору, в якій взяли участь президент ПЕН-Україна А. Курков, перекладачка Клаудія Дате, дипломати, представники громадськості та ЗМІ; документальна виставка «Нас вбивали, бо ми – українці»; субтитрування німецькою мовою відеороликів проєкту «Голодомор: мозаїка історії. Невідомі сторінки»; екуменічна панахида-реквієм у Кафедральному соборі Берліна.

30 листопада у приміщенні Посольства України в Естонській Республіці розпочала свою роботу документальна виставка «Територія Голодомору –

пам'ять невмируща», присвячена голодоморам 1921–1923, 1932–1933 і 1946–1947 рр.

24 листопада Посольство України в Киргизькій Республіці організувало в Киргизькому національному університеті ім. Ж. Баласагіна презентацію документального фільму «Я про них пам'ятатиму...», що розповідає історію Голодомору та досі невідомі факти про трагедію. На заході виступили Посол України В. Жовтенко, голова Українського товариства Киргизької Республіки «Берегиня» Володимир Нарозя, виконавчий директор Асоціації видавців Киргизстану Олег Бондаренко, керівниця історичної дослідницької групи «Есімде» Ельміра Ногойбаєва.

Цьогоріч центральним заходом вшанування пам'яті жертв Голодомору, зорганізованим Світовим Конгресом Українців, став вебінар «Голодомор і нація: вплив через покоління», який відбувся 18 листопада за участі провідних істориків та експертів з різних країн. Організатором заходу виступила Мережа нащадків Голодомору, що є ініціативою Міжнародного координаційного комітету СКУ у справі Голодомору, в співпраці зі своїми регіональними філіями у Канаді та США.

Своєю чергою Конгрес Українців Канади традиційно провів Національний тиждень обізнаності про Голодомор. До того ж Фондація родини Темертей, заснована канадським підприємцем і меценатом українського походження Джеймсом Темертеєм, оголосила подарунок від Хелен та Пауля Барчуків обсягом \$700 тис. для сприяння обізнаності та розуміння Голодомору. Це дозволить Науково-освітньому консорціуму з вивчення Голодомору (HREC, Канада) розширити поточні зусилля з інформування, включно з розробкою відкритого онлайн-курсу для широкого загалу, міжнародних наукових конференцій та програм, оцифрування рідкісних свідчень очевидців трагедії тощо.

Інформаційна безпека В Україні

25 листопада Міністерство культури та інформаційної політики України презентувало аналітичний документ «Розвиток медіаграмотності в Україні», розроблений Національним проектом з медіаграмотності «Фільтр» у співпраці з ОБСЄ та громадською організацією «Інтерньюз-Україна». Документ містить аналіз стану медіаграмотності в Україні, найкращі міжнародні практики з цього питання, а також стратегічні цілі та завдання Національного проекту «Фільтр». Також у ньому йдеться про найактуальніші інформаційні виклики.

Дні культури За кордоном

З 17 по 21 листопада під почесним патронатом Посольства України у Республіці Польща та президента міста Люблін Кшиштофа Жука вчотирнадцяте проходив фестиваль «Україна в центрі Любліна», організований Фондацією ду-

ховної культури пограниччя. Форум традиційно запропонував низку різнопланових заходів для глибшого пізнання української культури. Зокрема насиченою була літературна програма: зустріч з цьогорічними лауреатами Літературної нагороди Центральної Європи «Ангелус» – українською письменницею К. Бабкіною та польським письменником і перекладачем Богданом Задурою; презентація 14-томного зібрання нецензурованих творів Лесі Українки, виданого до 150-річчя від дня народження письменниці, та перекладу драми-феєрії «Лісова пісня» польською, білоруською та кримськотатарською мовами; зустріч з Александрою Зінчук і презентація її двомовної поетичної збірки «Ja De / Ї Ду Де» (видано цьогоріч у рамках стипендії президента міста Люблін); презентація видання «Український театральний костюм ХХ–ХХІ ст. Ескізи» (видано за підтримки УКФ). Складовими фестивалю також стали онлайн-зустріч з українським істориком і публіцистом Р. Кабачієм «Вирвані з коріння», під час якої було порушено нелегкі питання і проблеми польсько-українського пограниччя; історико-поетичні прогулянки «Українці в Любліні» від екскурсовода Володимира Дишлевука; музичний вечір «Пісні, які об'єднують»; онлайн-конкурс знань про Україну, літературний конкурс «Мій найкращий спогад з України» і фотоконкурс «Кадр з України».

23 листопада за підтримки Посольства України в Японії відбувся День української культури у Йокогамі. У програмі – виставки картин майстрині петриківського розпису Г. Назаренко та світлин А. Сенік, експозиція традиційного українського вбрання, виступ бандуристки К. Гудзій, майстер-клас для дітей з виготовлення ляльок-мотанок, презентація страв української кухні.

Україна вперше взяла участь у Національному тижні культури Індонезії, який проходив 19–26 листопада на різних платформах: культурному каналі *Indonesiana TV*, сторінці *PKN.id* та ютуб-каналі *My Culture*. На заході було представлено українську кулінарну традицію та сучасний дизайн.

Закордонне українство

В Україні

16 листопада відбулася онлайн-подія «Український культурний фонд для світового українства: можливості і перспективи», організована УКФ у співпраці з Міжнародним інститутом освіти, культури та зв'язків з діаспорою НУ «Львівська політехніка». Тематами обговорення стали можливості та формати співпраці з Фондом, грантові програми на 2022 рік, успішні проекти, реалізовані за підтримки УКФ, а також важливість і необхідність залучення представників українських громад у світі, спільнот культурних сфер до співпраці з Фондом та для інтеграції української культури у світовий культурний простір.

5 листопада до Дня української писемності та мови Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою НУ «Львівська політехніка» провів панельну онлайн-дискусію «Українська на всіх континентах світу», яка стала складовою Бієнале «Українська мова у світі: відступ чи поступ?» – серії подій

для обміну думками, дискусій і напрацювання нових ідей щодо промоції України й української мови за кордоном. До обговорення, зокрема, долучилися Уповноважений із захисту державної мови Т. Кремень; виконавча директорка Світового Конгресу Українців Марія Купріянова; очільниця Світової федерації українських жіночих організацій Євгенія Петрова; голова Союзу українських організацій в Австралії Стефан Романів; викладачка Корейського університету іноземних мов Хангук Ірина Збир; почесна президентка Української асоціації в Південно-Африканській Республіці Дзвінка Качур; завідувачка кафедри української мови Інституту східних мов і цивілізацій Ірина Дмитришин (Франція); директорка Відділу сучасних мов та культурології Альбертського університету Алла Недашківська (Канада); голова Управи Українського культурного товариства «Просвіта» Юрій Данилишин (Аргентина).

5–20 листопада в Національному музеї літератури України діяла міжнародна мистецька виставка «Українські ляльки мандрують світом». Експозицію сформовано на основі колекції «Ляльки в костюмах країн Європи» від українських майстринь з Франції, Португалії, Німеччині, Норвегії, Польщі, Бразилії та України. Загалом представлено 70 авторських ляльок-мотанок у народних строях низки європейських країн. Захід організовано у співпраці з Товариством «Україна-Світ». Попередньо, 12–25 жовтня, виставка демонструвалася у Черкаському обласному краєзнавчому музеї. На черзі – Чернівці, Ужгород, Запоріжжя та інші міста нашої країни.

Видатні бандуристи діаспори – Олесь Береговий (керівник Капели бандуристів ім. Т. Шевченка при Українському культурному товаристві «Просвіта» в Аргентині), Марко Фаріон (США), Віктор Мішалов (Канада) та Лариса Ковальчук (Австралія) – долучилися до Міжнародної науково-практичної конференції «Народно-інструментальне виконавство: сучасність і перспективи». Віртуальний захід було організовано 27 листопада Харківським національним університетом мистецтв ім. І. Котляревського з нагоди 95-річчя кафедри народних інструментів України.

Понад 6 тисяч дітей з Австралії, Ізраїлю, Італії, Канади, Кіпру, Нідерландів, Норвегії, Португалії, Румунії, Туреччини та України взяли участь у конкурсі малюнків і фотографій «Що для мене Україна?», проведеному до 30-ї річниці незалежності України. Захід організували благодійний фонд *United World Cultures Foundation*, Український координаційний центр з підвищення правової освіти населення, Українська молодіжна правнича асамблея та Українська асоціація підтримки творчої молоді за підтримки МЗС України.

За кордоном

Українці світу відзначили День Гідності та Свободи. Зокрема 21 листопада Конгрес українців Естонії спільно з Посольством України в Естонській Республіці провели в Українському культурному центрі м. Таллінн круглий стіл «Україна після Майданів». 28 листопада у Фундації «Зустріч» за участі Генера-

льного консула України в Кракові В'ячеслава Войнаровського (Польща) відбулась культурно-мистецька акція, присвячена 8-й річниці Революції Гідності. Посольство України в Латвії зорганізувало меморіальні заходи, виставку просто неба про події Революції Гідності, а також презентацію латиськомовного видання графічного роману донецького художника С. Захарова «Діра». Своєю чергою Посольство України в Чеській Республіці розмістило поряд зі своєю будівлею виставку українського фотографа О. Фурмана «Євромайдан».

14 листопада громадська організація *Ukrainian San Antonio* (м. Сан-Антоніо, штат Техас, США) презентувала другий випуск етнокалендаря «Українська спадщина» на 2022 р. Його світлини відтворюють образи українців різних етнографічних регіонів кінця XIX – початку XX ст. На підтримку ініціативи також експонувалася виставка україно-американського проєкту «Батьківська Хата. Homestead».

14 листопада Міжнародна організація українських громад «Четверта хвиля» в Торонто підбила підсумки Всеканадського конкурсу дитячої творчості ім. Анни Кісіль на тему «30 років Незалежності України».

20 листопада Клузька філія Союзу українців Румунії спільно з університетом ім. Бабеша-Бойоя організувала віртуальний науково-культурний захід, присвячений 130-річчю від народження П. Тичини.

13 листопада Українська асоціація в Південно-Африканській Республіці провела в онлайн-форматі V Український фестиваль у ПАР.

22 листопада у Сингапурі зусиллями громадськості відкрито українську бібліотеку «Хата Читальня». Наразі книгозбірня налічує 234 книги.

Мистецькі заходи В Україні

З ініціативи продюсерки І. Батько-Ступки і Фонду Богдана Ступки та за підтримки Міністерства культури та інформаційної політики України 20–21 листопада у Києві відбувся I Міжнародний мистецький фестиваль «Код Ступки», присвячений 80-річчю легендарного українського актора. Власне, ідея створення міжнародної платформи, у межах якої Україна стала б місцем знайомства з театральною культурою країн Закавказзя, Балтики та Польщі, належить самому Б. Ступці. Запрошеною країною першого форуму стала Грузія, а почесним гостем – режисер Роберт Стуруа. Митець провів зустріч із шанувальниками «Відверто про театр» та представив на сцені Національного академічного драматичного театру ім. І. Франка свою постановку за п'єсою С. Беккета «Кінець гри» у виконанні Національного грузинського театру ім. Ш. Руставелі. У Київській академічній майстерні театрального мистецтва «Сузір'я» відбулася розповідь-презентація збірки «14 ГБ» про події в Абхазії та пошук грузинської ідентичності (укладач Теа Каландія). У межах фестивалю в галереї «Vakulenko art consulting» також відкрилася спільна виставка робіт художників України та Грузії «VynoGrad: колір досягнутого міста» за участі Ю. Вакуленка,

М. Вайсберга, А. Криволапа, Давида Шарашидзе, Руслана Агірби, Гії Миминошвілі, Бадрі Губіанурі й Тамаза Аваліані. А в музичній програмі виступили тбіліський колектив «Хорал», етноджазовий проєкт *DUDU Band* (Україна – Грузія) та Національний заслужений академічний український народний хор України ім. Г. Верьовки.

Музика В Україні

15 листопада у стінах Національної музичної академії України ім. П. Чайковського підписано чотиристоронній договір про культурно-мистецьке та наукове співробітництво між Академією, Українським католицьким університетом, Цюрихським університетом та українсько-швейцарською асоціацією *Haliciana Schola Cantorum* з метою зміцнення міжінституційних зв'язків та дослідження фрагментів і комплектних нотних рукописів середньовічної та ранньомодерної музичної спадщини.

48 юних музикантів зі Сполучених Штатів Америки, Литви, Білорусі, Ізраїлю, Об'єднаних Арабських Еміратів, Таїланду, Індонезії, Китаю та України взяли участь у XIII Міжнародному конкурсі молодих піаністів пам'яті Володимира Горовиця, який пройшов 18–25 листопада у Києві в онлайн-форматі. Змагання проводились у двох номінаціях «Горовиць-Дебют» та «Молодша група». До числа переможців увійшли і закордонні конкурсанти: у групі «Горовиць-Дебют» – Сомбунвечакарн Чанья Байла (I премія номінації «А», Таїланд) і Чжу Ханчуньюй (II премія номінації «А», КНР); у «Молодшій групі» – Філіна Чжан (I премія, США), Чен Хаоюй (II премія, КНР), Цзюй Шао (III премія, КНР). Організаторами конкурсу виступили: Міністерство культури та інформаційної політики України, Державне агентство України з питань мистецтв та мистецької освіти, Департамент культури Київської міської державної адміністрації, Київська муніципальна академія музики ім. Р. Глієра, Державна театральновидовищна агенція та Міжнародний благодійний фонд конкурсу Володимира Горовиця.

28 листопада колектив *Kyiv Symphony Orchestra* презентував у готелі *Hilton Kyiv* святковий концерт «Four Countries / Чотири країни» на честь головування Угорщини у Вишеградській групі. У програмі пролунали твори композиторів – представників усіх чотирьох країн союзу – Д. Лігеті, Й. Гуммеля, А. Дворжака та К. Пендерецького. Подія відбулася за підтримки Посольства Угорщини в Україні.

14 листопада у Національному палаці мистецтв «Україна» дав концерт іменитий композитор і піаніст Людовіко Ейнауді (Італія). А 5 листопада у Національній філармонії України у супроводі Академічного симфонічного оркестру виступив саксофоніст Кента Ігараші (Японія – Україна).

За кордоном

Молодіжний симфонічний оркестр України / *YsOU* отримав відзнаку «Юні посланці Моцарта» від Міжнародної асоціації *European Mozart Ways*. Ця європейська організація об'єднує міста та країни, дотичні до історії родини Моцартів – понад 30 членів з Австрії, Бельгії, Чехії, Франції, Німеччини, Великої Британії, Італії, Нідерландів, Словаччини, Швейцарії та України. 11 листопада диплом колективу вручила Лідія Торн-Вікерт.

Тимчасом українську співачку А. Паш номіновано на премію *Music Moves Europe Awards 2022* – нагороду Європейського Союзу у сфері популярної сучасної музики. А до складу журі увійшла торішня переможниця премії, репвиконавиця *alyona alyona* (псевдонім О. Савроненко).

Симфонічний оркестр «*INSO-Львів*» Львівської національної філармонії спільно із Національною заслуженою академічною капелою України «Думка» та міжнародним складом солістів – Веронікою Анушкою (сопрано), Валентином Рокевеаню (тенор), Йордаше Базаліком (баритон), Євгеном Круком (скрипка, концертмейстер) і Раймондом Янсеном (диригент) – провів гастрольний тур Нідерландами. Музиканти виступили в 11-ти містах королівства: Амстердамі, Ейндговені, Гронінгені, Роттердамі, Гертогенбосі, Гарлемі, Арнемі, Гаазі, Каркраде, Генгело й Апелдорні. Родзинкою концертної програми стали твори українських композиторів – увертюра до опери «Тарас Бульба» М. Лисенка та «Мелодія» М. Скорика, які публіка сприйняла із захопленням.

Своєю чергою Академічний симфонічний оркестр Львівської національної філармонії, Галицький камерний хор, солісти О. Бубела, Т. Вахновська, А. Возіян і В. Янковський під орудою Себастьяна Перловського (Польща) виступили у Братиславі (5 листопада, Словаччина), Відні (6 листопада, Австрія) та Будапешті (7 листопада, Угорщина) у рамках ініціативи «Projekt Roniatowski». Проект є серією монументальних концертів у найбільших історичних соборах світу з програмою Меси фа мажор Ю. Понятовського, які організовує Інститут промоції польської культури.

З нагоди 30-ї річниці відновлення незалежності України та 75-ї річниці заснування ЮНЕСКО 16 листопада в Парижі, у базиліці Сен-Мадлен, пройшов святковий концерт у виконанні львівської вокальної формації «Пікардійська терція». Захід організувало Посольство України у Франції.

3 листопада у місті Токородзава за підтримки Посольства України в Японії відбувся концерт української бандуристки К. Гудзій. Захід було приурочено до 35-ї річниці аварії на Чорнобильській АЕС та 10-річчя аварії на атомній станції Фукусіма.

Театр

В Україні

Провідний соліст балету *Opernhaus Dortmund* Айдос Закан (Німеччина), прем'єр Казахського державного театру опери і балету *Astana Opera* Бахтіяр

Адамжан та солістка *Astana Opera* Шугила Адепхан (Казахстан) виступили на гала-концерті Міжнародного фестивалю балету «Серж Лифар де ля данс», який відбувся 13 листопада в Національній опері України. Подію присвячено видатному балетмейстерові Сержу Лифарю, якого називали «богом танцю».

27 листопада незалежний угорський театр *Maladype Színház/Theatre* представив у Київському академічному театрі «Золоті ворота» свою пластичну виставу «August» за мотивами новел Б. Шульца. Після показу було організовано обговорення постановки за участі творчої групи та представників Посольства Угорщини в Україні. Подія відбулася в межах V Міжнародного конгресу «Театр крокує Європою».

11 та 16 листопада Київський академічний театр драми і комедії на лівому березі Дніпра презентував виставу «Одіссею, повертайся додому» за мотивами поеми Гомера. Режисуру постановки у жанрі фізичного театру здійснив Євген Корняг, художниця-постановниця – Тетяна Нерсисян (Білорусь).

29 листопада у Мукачівському драматичному театрі у межах театрального фестивалю «Зірковий листопад» відбулася прем'єра соціальної драми «Банкомат», яку поставив грузинський режисер Роїн Сурманідзе за п'єсою «Фаті» Ніколоза Сабашвілі.

Львівський академічний молодіжний театр імені Леся Курбаса організував онлайн-покази вистав Театру «ХОРЕЯ» (м. Лодзь, Польща). 30 жовтня транслювалася постановка «Шульц: Петля», створена на основі прози Б. Шульца, а 3 листопада – вистава «я, бог» про життєві та творчі пошуки Є. Гротовського, одного з найбільших реформаторів театру ХХ ст. Подію провели у віртуальному форматі через погіршення епідеміологічної ситуації.

Коштом Турецького агентства зі співробітництва та координації у Національному академічному драматичному театрі ім. М. Заньковецької у Львові облаштували вхід для людей з інвалідністю. Вартість проєкту склала майже мільйон гривень.

8–16 листопада Програма ЄС «Дім Європи» провела онлайн-лабораторію для українських театральних режисерів «Digital Labs», присвячене альтернативним формам театру. Своїм досвідом поділилися експерти з Німеччини, Швейцарії, Франції, Литви та України. Під час лабораторії учасники підготували проєкти 13 вистав та перформансів.

Також завдяки Програмі ЄС «Дім Європи» Малий театр запустив документальний ютуб-проєкт «Невірювірю» з метою збільшення театральної спільноти столиці. До експерименту долучилися Київський академічний театр «Золоті ворота», Національний академічний драматичний театр ім. І. Франка, Київський академічний театр драми і комедії на лівому березі Дніпра, Київський національний академічний Молодий театр, «Дикий театр» та Навчальний театр «Арлекін» Київського національного університету театру, кіно і телебачення ім. І. Карпенка-Карого.

За кордоном

Вистава «Тату, ти мене любиш?» Київського академічного театру «Золоті ворота» перемогла у двох номінаціях на *X Міжнародному театральному фестивалі COM•MEDIA*, який 9–29 листопада проходив у місті Алітус (Литва): «Найкращий режисер» – С. Жирков і «Найкраща чоловіча роль» – Р. Ясіновський. Український режисер С. Жирков також отримав відзнаку XII Фестивалю професійного театру Далі Тамулевічюте (30 вересня – 29 жовтня) в номінації «Найкраща вистава» за постановку «Маріте» для литовського театру *Alytaus Teatras* (окрім того, робота перемогла в категоріях «Найкраща сценографія» – художник Артурас Шимоніс і «Найкращий текст» – Альвідас Шляпікас «Моє ім'я Маріте»).

9 листопада розпочалися двомісячні гастролі Дніпропетровського академічного театру опери та балету в США. Українці привезли балети «Попелюшка» С. Прокоф'єва, «Лебедине озеро» та «Лускунчик» П. Чайковського.

21 листопада у Єврейському громадському центрі Лондона (Велика Британія) у межах фестивалю *EFG London Jazz Festival* відбулася прем'єра музично-театрального перформансу «Songs for Babyn Yar» / «Наш спів для Бабиного Яру», створеного мистецькою організацією *Dash Arts* (Лондон) у партнерстві з Гете-Інститутом в Україні (Німеччина) та Українським інститутом. До творчої групи увійшли українські музиканти, які живуть за кордоном, – М. Садовська, С. Кундіш та Ю. Гуржи, а також поетеса, лауреатка Шевченківської премії М. Кіяновська. 7 грудня проєкт презентували в Україні, на сцені Київського академічного драматичного театру на Подолі. У творі поруч із мелосом пісенної нарації прозвучали документальні свідчення очевидців трагедії та рефлексії сучасників.

Театр «ГаРмИдЕр» з Луцька презентував 27 листопада на театральному фестивалі в Батумі (Грузія) поетично-документальну виставу «Монодії в червоному» сценаристки та режисерки Р. Порицької. В основі твору – сім історій поетів кривавого ХХ ст.: Пауля Целана, Марії Ундер, Юзефа Лободовського, Зузанни Гінчанки, Лариси Геніюш, Чеслава Мілоша та Олени Теліги.

Кіно

В Україні

15–18 листопада голлівудський актор і кінорежисер Шон Пенн (США) вперше відвідав Україну. У творчій співпраці з українською продюсерською групою володар двох премій «Оскар» планує зняти документальний фільм про нашу країну. Збираючи матеріал, митець, зокрема, побував на вулиці Інститутській у Києві та в одному з населених пунктів Приазов'я поряд із передовою.

14 листопада київський кінотеатр «Жовтень» ур'яте приєднався до святкування Дня арткіно Європи – ініціативи Міжнародної конфедерації артхаусних кінотеатрів (*CICAIE*) та асоціації *Europa Cinemas*, яка проходить шостий рік поспіль у більш ніж 40 країнах. З цієї нагоди заклад підготував спеціальну про-

граму: дискусію «Популяризація європейського кіно: досвід кінотеатрів України і країн ЄС»; спецпоказ фільму В. Занковського «Ілюзія контролю» та спілкування з творчою командою стрічки; показ європейських та національних фільмів.

11–17 листопада у Києві, в кінотеатрі «Жовтень», утретє відбувся кінофестиваль «Дні Вишеградського кіно», який презентував сучасний кінематограф країн Вишеградської групи – Польщі, Чехії, Угорщини і Словаччини. Проект співфінансується урядами зазначених країн через Вишеградські гранти від Міжнародного Вишеградського фонду. Програмну добірку з 10-ти стрічок створено за сприяння Польського інституту кіномистецтва, Словацького інституту кінематографії, Чеського кінофонду та Угорського національного кінофонду. Цього року фестиваліні покази також уперше провели у Чернівцях, у Культурно мистецькому центрі ім. І. Миколайчука, з 18 по 21 листопада.

11–14 листопада у столичному кінотеатрі «Ліра» за підтримки та організації Посольства Угорщини в Україні проходив щорічний фестиваль «Дні угорського кіно в Україні». До програми увійшло п'ять актуальних різножанрових стрічок угорських режисерів: драми «Заключний звіт» Іштвана Сабо, «Виродок сатани» Дежо Жігмонда, «Едем» Агнеш Кочіш, комедія «Пештські бешкетники» Балажа Лота та романтичний трилер «Недитячі казки» Аттіли Саса.

24–28 листопада на онлайн-платформі *mictfest.com* проходив II Франко-український фестиваль короткометражного кіно «Міст», завданням якого є розбудова співпраці між Францією і Україною в галузі кіно. До конкурсної програми форуму увійшло 26 робіт молодих режисерів обох країн. Гран-прі фестивалю отримала французька анімаційна стрічка «Хлое Ван Ерцель» Анн-Софі Жіро та Клеманса Бушро. У категоріях «Найкращий анімаційний короткометражний фільм», «Найкращий художній фільм» і «Найкращий неігровий фільм» перемогу здобули українці. А спеціальними згадками журі відзначено французькі стрічки «Мальбек» та «Інспектор» (за головну жіночу роль). Також під час події за участі режисерів з України та Франції було проведено два круглі столи: «Анімація. Сьогодні та завтра» і «Жінки в кіноіндустрії». Цьогоріч фінансову підтримку форуму надала Одеська міська рада та французькі партнери.

18–21 листопада відбувся Міжнародний конкурс XVIII Київського міжнародного кінофестивалю «Кінолітопис». Головну нагороду форуму – «Золоту Софійську фреску» за найкраще ігрове кіно здобув фільм Аттіли Саса «Небилиці» (Угорщина). Київську кінопремію «Срібний кадр» отримала документальна драма Гернота Штадлера і Бйорна Кьольца «Король України» (Україна – Австрія). Київською кінопремією за найкращу режисерську роботу у короткометражному фільмі нагороджено стрічку Марко Бітонті «Саджанець» (Італія). Київську кінопремію за найкращу чоловічу роль присуджено актору Алексу Лосаді за роботу у стрічці «КОКЕ» (режисери Мігель Анжел Фаура та Жуанма Фалкон, Іспанія), а за найкращу жіночу роль – боснійській акторці Луні Зимич-Мийович за гру в кінокартині «Біла зима» (реж. Карло Кьяромонті, Італія – Бо-

сня і Герцеговина). Ця ж стрічка отримала диплом фестивалю «За найкращу міжнародну копродукцію». А дипломом «За найкращу українську та міжнародну копродукцію» відзначено фільм «Фортеця Хаджибей» (реж. К. Коновалов, Україна – Грузія – Туреччина).

8–13 листопада у межах роботи над документальним проектом «Культурний код Кшиштофа Зануссі» у Києві демонструвалася ретроспектива фільмів іменитого польського режисера. До програми увійшли стрічки «Ефір» (2018), «Серце на долоні» (2008) та «Revisited» (2009). Покази були безкоштовними та проходили в камерному кінотеатрі «KINO42».

За кордоном

25 листопада міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко і генеральний секретар Ради Європи Марія Пейчинович-Бурич підписали у Страсбурзі оновлену Конвенцію Ради Європи про спільне кінематографічне виробництво. Оновлений документ відповідає сучасним умовам кіновиробництва. На підписання Конвенції О. Ткаченка уповноважив президент України В. Зеленський.

Словенський урядовий центр кіно та приватна кінокомпанія *Viba Film* виділили майже 5,5 млн грн на підтримку містичного трилера Д. Трегубової з робочою назвою «Її б звали Марта». Стрічка також перемогла у 14-му конкурсному відборі Держкіно України та отримала 20 млн грн державної підтримки. Це буде перший фільм, створений у копродукції України та Словенії.

Своєю чергою фонд *Göteborg Film Fund* (Швеція) надав грант обсягом 50 тисяч шведських крон (орієнтовно 5 тис. євро) на подальшу розробку сценарію фільму за романом І. Козленка «Танжер». До творчої команди проекту увійшли драматург і кіносценарист М. Курочкін, продюсери В. Шереметьєв і Н. Лібет.

Українські та зняті з участі нашої країни стрічки були високо оцінені світовою кіноспільнотою. Зокрема документальні фільми «Цей дощ ніколи не скінчиться» А. Горлової (Україна – Латвія – Німеччина – Катар) та «Бабин Яр. Контекст» С. Лозниці увійшли до списку претендентів на отримання премії Європейської кіноакадемії – *European Film Awards* (при цьому останню картину було відібрано до короткого списку премії). Своєю чергою кінокартина А. Горлової «Цей дощ ніколи не скінчиться» (Україна – Латвія – Німеччина – Катар) здобула нагороду «Award for Cinematic Documentary» як найкращий документальний фільм на 66-му Міжнародному кінофестивалі в Корку (5–21 листопада, Ірландія). Кримінальна драма О. Сенцова «Носоріг» завоювала дві нагороди на Стокгольмському міжнародному кінофестивалі (10–21 листопада, Швеція): «Бронзового коня» – головний приз форуму як найкращий фільм та «Найкращий актор» – С. Філімонов. Стрічка О. Мартирисяна «Подарунок» змагалася в основному конкурсі короткометражних фільмів *31 Film Festival Cottbus* (2–7 листопада, Німеччина). А соціальна драма М. Ер-Горбач «Клондайк» та проект повнометражного фільму Н. Алієва «Орталан» були представлені на єв-

ропейському кіноринку цього фестивалю – *Connecting Cottbus (COCO)*, який є одним із найвпливовіших ринків копродукції, що орієнтується на кіно Східної Європи (3–5 листопада онлайн). При цьому проєкт Н. Алієва отримав нагороду *Avanpost Pitch Packaging Award* на пітчінгу *cocoPITCH 2021*. Стрічки «Відблиск» В. Васяновича та «Цензорка» П. Керекеса (інша назва «107 матерів», Словаччина – Чехія – Україна) було представлено на Міжнародному кінофестивалі «Темні ночі» (*PÖFF*, 12–28 листопада, Естонія). А 18 листопада на фестивалі короткометражних фільмів *PÖFF Shorts*, що є складовою *PÖFF*, у конкурсній програмі *New Talents: Live Action* відбулася міжнародна прем'єра режисерського дебюту А. Соболевської «Оператор Вікторія». Воєнна драма З. Буадзе «Мати апостолів» перемогла одразу в чотирьох номінаціях на кінофестивалі *17-th Terni Film Festival* (6–14 листопада, Італія): «Найкращий фільм», «Найкраща акторка» – Н. Половинка, «Найкращий саундтрек» – Р. Григорів та І. Разумейко, «Нагорода екуменічного журі Ватикану». А проєкт повнометражного фільму режисерки та сценаристки Ор Сінай «Дім/Home» (Україна – Ізраїль) отримав дві нагороди міжнародної лабораторії *TorinoFilmLab* (29 листопада – 1 грудня, Італія): «Production Award» – 40 тис. євро на виробництво та «*Sub-ti*» – допомогу у створенні субтитрів. Фільм В. Новака «Чому я живий» (Україна – Грузія) переміг у листопадових випусках двох міжнародних фестивалів – *Europe Film Festival* (Велика Британія) та *Future of Film Awards* (Північна Македонія). Фантастичну стрічку Д. Томашпольського «Простір», створену в умовах суворої ізоляції, відзначено одразу на двох фестивалях – як найкращий експериментальний фільм на *Europe Independent Movie Festival* (Велика Британія) та найкращу повнометражну драму на *Austria International Film Festival* (28 листопада, Австрія). А фільм Д. Ткаченко «Соколова» про *COVID-19* визнали найкращою документальною стрічкою у програмі фестивалів *Swedish International Film Festival 2021* (Швеція) та *Multi Dimension Independent Film Festival 2021*.

У партнерстві з Українським інститутом 12–18 листопада у Варшаві та 11–21 листопада онлайн ушосте проведено фестиваль *Ukraine! Festival Filmowy*. Загалом у цьогорічній програмі було представлено 54 фільми. Серед них – «Носоріг», який О. Сенцов презентував особисто, «Із зав'язаними очима» Т. Дроня, «Стоп-земля» К. Горностай, «Погані дороги» Н. Ворожбит, «U311 «Черкаси» Т. Яценка, «Суперник» М. Ленца, «Земля Івана» А. Лисецького та ін. Спеціальними подіями фестивалю стали: ретроспектива К. Муратової, показ анімаційних фільмів від *Фестивалю актуальної анімації та медіамистецтва LINOLEUM* та короткометражної анімації для дітей, зустрічі з авторами фільмів, виставки та перформанси. Також уперше відбувся конкурс короткометражних фільмів, до якого було відібрано 21 роботу молодих незалежних режисерів. Фільм О. Стеколенка «Поміж тіней» отримав головний приз професійного журі конкурсу; кінокартина О. Мартиросяна «Подарунок» – головну нагороду соціального журі; а стрічка М. Кондакової «Моя війна» – приз глядацьких симпатій.

Окрім столиці, у жовтні – грудні фестивальні покази також провели у десяти найбільших містах Польщі: Кракові, Вроцлаві, Торуні, Лодзі, Гожуві-Велькопольському, Гданську, Білостоку, Познані, Любліні й Катовіце.

22–24 листопада в центрі Парижа, у кінотеатрі «Cinéma Le Balzac», пройшли Дні українського кіно, організовані ГО «Дізнайся ЮА» за підтримки Держкіно України, Посольства України у Франції та ГО «Центр розвитку креативних індустрій». До фестивальної програми увійшли стрічки «Мої думки тихі» А. Лукіча, «Борщ. Секретний інгредієнт» Д. Кочнева, «Егрегор» С. Капралова, «Мистецтво відродження» В. Лефевра та «Я працюю на цвинтарі» О. Тараненка. Фільми представили члени творчих команд, які працювали над їхнім створенням.

12–14 листопада у Гельсінкі, в кінотеатрі «Cinamon REDI», відбулися V Дні українського кіно, зорганізовані Товариством українців у Фінляндії та ГО «Незалежні культурні ініціативи» за підтримки Держкіно України, Посольства України у Фінляндській Республіці, Довженко-Центру та *Arts Promotion Center Finland*. На великому екрані демонструвалися стрічки «Стоп-Земля», яку безпосередньо представила режисерка К. Горностай, «Погані дороги» Н. Ворожбит, «Безславні кріпаки» Р. Перфільєва та класика українського кінематографа – «Білий птах з чорною ознакою» Ю. Ілленка.

Посольство України в Чехії у співпраці з ГО «Рута» та у партнерстві з Держкіно України й ГО «Українська ініціатива в Чехії» провело IV Тиждень українського кіно. Захід відбувся 18–22 листопада у Празі, в кінотеатрі «Атлас». У програмі різножанрові українські фільми останніх років: «Стоп Земля» К. Горностай, «Байконур. Вторгнення» А. Ангелова, «Наші котики» В. Тихого та «Пекельна хоругва, або Козацьке Різдво» М. Кострова. Покази двох останніх стрічок також провели у Брно 20–23 листопада. Їх організувала ГО «Українська ініціатива Південної Моравії» у співпраці з Посольством України в Чехії та ГО «Рута».

Київський міжнародний фестиваль короткометражних фільмів (*KISFF*) увійшов до 20-ки найкращих фестивалів короткого метра у світі за версією американського видання *MovieMaker Magazine*.

Візуальні мистецтва

В Україні

12–14 листопада у Києві, в Довженко-Центрі, удруге проходив французько-український фестиваль цифрового мистецтва та віртуальної реальності *Novembre Numérique en Ukraine*, організований Французьким інститутом в Україні. Цьогорічний форум поєднав у собі виставку цифрового мистецтва у форматах віртуальної (*VR*) та доповненої (*AR*) реальностей, роботизованої скульптури та відео, а також публічну програму з лекціями та дискусіями. У французькій частині експозиції, зокрема, було представлено *VR*-роботу «Гетеротопія», навіяну філософським поняттям М. Фуко та втілену *Tamanoir Immersive Studio*;

3D-модель Собору Паризької Богоматері від студії *Ubisoft*; роботичні скульптури Фаб'єна Зокко «Spider and I» та «Theotechnical deconstruction enterprise», які автор презентував особисто. Тимчасом значну частину української експозиції склали віртуальні галереї, VR-додатки та платформа для демонстрації, продажу та колекціонування цифрового мистецтва. Фестиваль покликаний розвивати співпрацю між французькими та українськими VR-художниками та є складовою глобального проєкту *Novembre Numérique* («Цифровий Листопад»), який Французький інститут проводить у всьому світі.

Закордонні митці долучилися до проєкту «Павільйон „Джерело”: Тіла в місті», в рамках якого у Києві з вересня по листопад експонувалися чотири цикли відео про соціальні проблеми в місті: візуальну екологію, насильство, працю та гендер. Зокрема Орелі Баяд (Бельгія) взяла участь у виставці «Кров з очей. Екологія візуального» (18–24 вересня), Марі Лукачова (Чехія) – «У праці сконати» (9–22 жовтня), Ян Матісек (Чехія) – «Осінь бінарності» (23 жовтня – 6 листопада), а Олексій Таруц (Росія) – «Undertow» (9–14 листопада). Проєкт реалізовано за підтримки Українського культурного фонду.

Оргкомітет *Korean-Ukrainian contemporary art (KUCA)* провів з 12 листопада по 21 грудня у Києві, в мистецькому просторі АКТ на території Артзаводу «Платформа», фотовиставку «Зміна та варіація». У експозиції представлено 100 робіт 35-ти молодих авторів з України та Південної Кореї. Це вже четвертий захід від *KUCA*, спрямований на розширення кругозору мистецького середовища художників обох країн.

З 11 листопада по 2 грудня у вестибюлі станції метро «Золоті ворота» експонувалася виставка «Ленерджі – кращі фото природи», організована Посольством Угорщини в Україні. Представлено найкращі роботи щорічного конкурсу за 2019–2020 роки, заснованого *Спілкою фотографів природи Угорщини Natur Art*.

26 листопада у Львові, в просторі «РадіоГараж», представлено виставку проєкту «Суміжність» – трансдисциплінарної (не)резиденції для митців і дослідників, котрі працюють з технологіями, новими медіа та феноменом місця. Міжнародний проєкт втілено цього року Інститутом сучасного мистецтва у Львові (Україна) і артцентром *Cirkulacija2* в Люблянні (Словенія) завдяки підтримці Програми ЄС «Дім Європи».

2–16 листопада в Чернівецькому обласному художньому музеї діяла виставка сучасних ікон «Пісня пісень». До експозиції увійшли роботи польських та українських митців, створені під час XIII Міжнародного іконописного пленеру, який цього року провели у селі Криворівня Івано-Франківської обл. Подія відбулася за ініціативи і сприяння Генерального консульства Республіки Польща у Вінниці.

23 листопада, в день народження Пауля Целана, у Чернівцях відбувся запуск онлайн-платформи, яка представила підсумкові роботи учасників німецько-української резиденції *ANABASIS*. Її реалізовано за фінансової підтримки

Програми ЄС «Дім Європи» громадською організацією «Українсько-німецьке культурне товариство м. Чернівців» при *Zentrum Gedankendach* та Інститутом німецької культури та історії Південно-Східної Європи при Мюнхенському університеті імені Людвіга-Максиміліана (*IKGS*, Німеччина). Платформу складають проекти, в яких автори за допомогою нових медіа та сучасних художніх практик досліджували питання ідентичності та постгуманізму. Резиденція тривала з 19 липня по 1 серпня, після чого митці три місяці працювали над своїми роботами під кураторством поета Себастіана Унгера і мистецтвознавця О. Сушинського.

За підтримки Українського культурного фонду та Британської Ради з 9 жовтня по 6 листопада онлайн проведено міжнародну освітню школу з артбізнесу *UA/UK Art Business School* за участі українських та британських експертів. Програма складалася з п'яти модулів: «Стан ринку після пандемії», «Схід – Захід: інклюзія українського мистецтва у західний артринок», «NFT, блокчейн та криптопроекти», «Діджиталізація та онлайн ринок мистецтва» і «Податкові та митні питання на артринку». Майданчик створено з метою розробки довгострокової сталої стратегії співпраці між Україною та Великою Британією в артсфері. Організатором проекту став Інститут права, технологій та інновацій спільно з видавництвом *Magenta Art Books*.

За кордоном

6 листопада у музеї *Zimmerli Art*, що діє при Ратгерському університеті у Нью-Брунсвіку (штат Нью-Джерсі, США), відкрилася виставка «Живопис з надлишком: київське мистецьке відродження, 1985–1993» під кураторством мистецтвознавиці О. Мартинюк. Експозиція включає роботи з колекції Нортон та Ненсі Додж, що зберігаються в *Zimmerli*, та картини з українських колекцій. Представлено твори О. Ройтбурда, Т. Сільваші, А. Савадова, А. Горської, Ф. Юр'єва, О. Дубовика, В. Ламаха, Г. Гавриленка та багатьох інших авторів.

З 22 листопада по 3 грудня у приміщенні Сеймасу (парламенту) Литовської Республіки представлено виставку картин українського художника-аквареліста С. Лисого, який нині мешкає у Клайпеді, – «Литва – моїми очима». У відкритті виставки взяв участь Надзвичайний і Повноважний Посол України у Литовській Республіці В. Яценківський.

19 листопада в Українському культурному осередку ім. В. Сліпака, що діє при Посольстві України у Франції, відкрито персональний проект Р. Мініна «Mining Art». Це авторське дослідження та створення шахтарської міфології. Представлено гобелени та килими, барельєфи в характерному для художника стилі, картини, фотографії, вітражі та цифрові інсталяції. Виставка стала можливою завдяки співпраці українського центру з галереєю *Mhaata* та за підтримки платформи *Abramovych.Art* і фонду *Tymofieiev Foundation*.

Фундація *Bereznitsky Art Foundation* представила роботи сучасних українських митців – Ю. Беляєвої, Ю. Сівіріна, О. Кошелевої та І. Гусева – на першій

міжнародній мистецькій виставці-ярмарку «Roma Arte in Nuvola». Захід проходив 18–21 листопада у Римі (Італія).

Київські художники А. Кострицька й О. Белюсенко презентували Україну на масштабній артвиставці *Dubai Art Expo*, організованій 4–6 листопада в Дубаї Аурелою Куку, засновницею *Artissima Art Agency*. Подію приурочено до 50-річчя ОАЕ та проведено під патронатом Міністра толерантності та співіснування, шейха Нахаяна бен Мубарака Аль Нахаяна. Учасності українських митців у виставці посприяла засновниця Міжнародного фонду соціальної справедливості України (*IOSJ Ukraine*) Н. Ратке. А Національний художній музей України став офіційним партнером події.

За підтримки Генерального консульства України в Стамбулі роботи вітчизняних художників, створені на *Istanbul Artist Residency*, було представлено на виставці «Sanat ve Antika Fuarı», що 3–7 листопада проходила у Стамбулі (Туреччина). Засновницею і куратором міжнародної резиденції є українська мисткиня П. Сьомочкіна.

Музеї. Охорона культурної спадщини В Україні

У партнерстві з Міністерством культури Італії, Посольством Італійської Республіки в Україні, Італійським інститутом культури в Україні та Спілкою Данте Аліг'єрі з 22 жовтня по 21 листопада в Національному музеї мистецтв ім. Б. та В. Ханенків діяла виставка «Пісня за піснею. Сто малюнків Джованні Томмазі Ферроні за мотивами „Божественної комедії”». Проєкт приурочено до 700-ї річниці пам'яті великого поета доби Відродження та організовано в межах Тижня італійської мови в світі. Експозиція запропонувала візуальну подорож сторінками «Божественної комедії» від сучасного італійського митця Джованні Томмазі Ферроні. Представлені твори виконано у змішаній техніці: вугілля, сангіна, темпера, перо. У відкритті виставки взяв участь сам художник, а також Надзвичайний і Повноважний Посол Італійської Республіки в Україні П'єр Франческо Дзадзо, директор Італійського інституту культури в Україні Едоардо Крізафуллі, генеральний секретар Спілки Данте Аліг'єрі – Алессандро Мазі та представник видавництва «Опера» Фабіо Лаццарі.

Надзвичайний і Повноважний Посол Литовської Республіки в Україні Вальдемарас Сарапінас і директор Польського Інституту в Києві Роберт Чижевський взяли участь у відкритті виставки «Хотинська війна 1621 року і доля Центрально-Східної Європи», яке відбулося 5 листопада в Національному музеї історії України до 400-річчя від завершення Хотинської воєнної кампанії. Проєкт реалізовано у партнерській співпраці з Центральним державним історичним архівом України у м. Києві, Національною бібліотекою України ім. В. Вернадського, Національним музеєм мистецтв ім. Б. та В. Ханенків, Чернігівським обласним історичним музеєм ім. В. Тарновського та Національним історико-етнографічним заповідником «Переяслав». Репродукції унікальних

матеріалів надали музею для виставки Національна бібліотека Швеції та Бібліотека музею «Палац Топкапи» в Стамбулі (Туреччина). Оглянути експозицію можна до 31 березня 2022 р.

10 листопада у львівському Гарнізонному храмі святих апостолів Петра і Павла (колишній Костел Єзуїтів) завершено реставрацію барокових фресок Франца Екштайна, датованих XVIII ст. Відновлювальні роботи тривали сім років за участі українських і польських реставраторів та були профінансовані коштом Національного інституту польської культурної спадщини за кордоном «Полоніка», Міністерства культури Польщі, Малопольського воєводства і благодійників.

За кордоном

У Празькому Граді (Чехія) – найбільшому за площею фортечному комплексі світу, що входить до списку Світової культурної спадщини ЮНЕСКО, запрацював україномовний аудіогід. Проект реалізувало Посольство України в Чеській Республіці у межах ініціативи першої леді України О. Зеленської з популяризації та розширення сфери використання української мови за кордоном.

27 листопада в місті Рубе, що на півночі Франції, в музеї пам'яті та текстильної творчості *La Manufacture Roubaix* за участі українських дипломатів відкрито виставку «Україна вишита». Ініціатор та організатор події – асоціація *Portal de l'Ukraine*. Захід триватиме до 23 січня 2022 р.

15–17 листопада у Жешуві відбулося щорічне засідання Міжнародної реставраційної ради місць Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Дерев'яні церкви Карпатського регіону Польщі та України». У події взяли участь представники органів самоврядування, реставратори, історики з Івано-Франківської, Закарпатської та Львівської областей.

Креативні індустрії

В Україні

5–15 листопада Музей історії міста Києва у співпраці з Посольством Республіки Словенія в Україні та Центром креативності Республіки Словенія представив виставку сучасного словенського дизайну «The Future of Living / Майбутнє життя». До експозиції увійшли дизайнерські вироби, відзначені нагородою «Made in Slovenia» та виконані з дотриманням принципів сталого розвитку. Виставка стала одним із промоційних заходів, реалізованих у рамках головування Словенії у Раді ЄС з липня по грудень 2021 року, який у Словенії оголошено роком креативної економіки.

За кордоном

Лазерна артінсталяція «Dnipro Light Flowers», створена компанією *Expolight* на базі димарів недіючого заводу ім. К. Лібкнехта у Дніпрі, здобула

нагороду престижної міжнародної премії у галузі світлового дизайну *LIT Awards*. Робота перемогла в номінації «Light Art Project».

Кліп української режисерки Тані Муїньо на пісню репера *Lil Nas X* «MONTERO (Call Me By Your Name)» отримав нагороди *American Music Awards 2021* у номінації «Улюблене музичне відео» та *MTV Europe Music Awards 2021* у номінації «Найкраще відео». Крім того, Національна академія мистецтва та науки звукозапису США номінувала цю роботу на премію «Греммі–2022» у категорії «Найкраще відео». У вересні кліп став переможцем американської премії *MTV Video Music Awards 2021* одразу в трьох номінаціях – «Відео року», «Найкраща режисура» та «Найкращі візуальні ефекти».

На міжнародному гастрономічному ярмарку *Foire de Dijon*, що з 30 жовтня до 11 листопада проходив у Діжоні (Бургундія, Франція), діяв Український стенд. На майданчику було представлено продукцію 40 виробників з Київщини, Вінниччини, Запоріжжя, Закарпаття та Черкащини. Окрім представлення своїх товарів, 2 листопада учасники провели День України. У програмі – майстер-класи з традиційних ремесел та приготування борщу, презентація турів Україною, дефіле у вишиванках, пісочне артшоу, музичні виступи та лекція «Анна Київська – королева Франції».

Література В Україні

28 листопада у Києві, в Кримському домі, презентували 4-мовне видання А. Міцкевича «Кримські сонети», яке постало у співпраці Канцелярії Президента Республіки Польща й Польського Інституту у Києві до 30-річчя Незалежності України. Поезії подано польською, українською (в перекладі М. Рильського), кримськотатарською (у перекладі Шакіра Селіма з опрацюванням Майє Сафет) та англійською (у перекладі Чарльза С. Крашевського). Книгу ілюстровано світлинами українського фотографа Р. Кравченка, який тривалий час мешкав у Криму, однак через окупацію півострова був змушений емігрувати до Польщі. 100 екземплярів збірки передано до найбільших бібліотек України, ще понад 50 поїдуть до окупованого Криму.

26 листопада Програма ЄС «Дім Європи» оголосила переможців четвертого конкурсу грантів на переклад. З понад 80-ти заявок експерти обрали вісім українських видавців, які перекладуть та опублікують українською твори з європейських мов, та п'ять видавництв з ЄС, що видадуть книги українських авторів мовами своїх країн. Переможцями серед українських книговидавців стали: «Видавництво Анетти Антоненко», де вийде «The Moods of Love» Маркуса Гассера; видавництво «Пінзель» – «Мазохістка» Каті Перат; «Крокус» – «Усього по два» Рози Лагеркарнц; «Човен» – «Життя не з цієї землі» Войчеха Орлінського; «Астролябія» – «Книга про Уну» Ферука Шехича; «Люта справа» – «Хуліганки» Сильвії Хутнік; «Дискурсус» – «Історія життя, традицій та звичаїв гуралів та гуцулів з філософського ракурсу» Юзефа Тішера; «UA Comix» –

«Танкістка» Алана Мартіна і Джеймі Г'юлетта. Тимчасом хорватське видавництво перекладе та опублікує роман «Радіо ніч» Ю. Андруховича; болгарське видавництво «Ergo Publishing House» – «Фелікс Австрія» С. Андрухович; польська фундація «Korporacja Na!art» – «План порятунку України» Л. Белея; данське видавництво «Forlæns Publishing» – «Куди і звідки» Р. Романишин та А. Лесіва (творча майстерня «Аграфка»); німецьке видавництво «ibidem Press» – «"Я змішаю твою кров із вугіллям". Зрозуміти український Схід» О. Михеда (переклад англійською).

За кордоном

До 150-річчя від народження Лесі Українки керівництво Волинського національного університету імені Лесі Українки презентувало 14-томне академічне зібрання її творів у Польщі – 18 листопада в Ягеллонському університеті, 25 листопада – на кафедрі україністики Варшавського університету, а також під час фестивалю «Україна в центрі Любліна» (17–21 листопада).

17 листопада у Центральній науковій бібліотеці НАН Білорусі за участі української громади відбулася презентація збірки «Окрилені рідним словом», до якої увійшли біографічні нариси та вибрані твори видатних поетес України та Білорусі – Лесі Українки та Алоїзи Пашкевич. Книгу видано за ініціативи Посольства України в Республіці Білорусь і Щучинського райвиконкому Гродненської області у рамках відзначення в Білорусі 150-ї річниці від народження Лесі Українки та 145-річчя з дня народження Алоїзії Пашкевич.

Переклади українських авторів побачили світ у низці країн. Зокрема у Вірменії вийшла повість «Кайдашева сім'я» класика української літератури І. Нечуя-Левицького (у серії шедеврів світового письменства «Вавілонська книгозбірня» вид-ва «Антарес»). За підтримки програми *Translate Ukraine* від Українського інституту книги у Сербії видано збірку есеїв «Моя остання територія». Ю. Андруховича (вид-во «Культурний центр Нового Саду») та роман «Карбід» А. Любки (вид-во «Архіпелаг»). Також у межах програми *Translate Ukraine* від УІК в Єгипті арабською опубліковано книгу «Час розкиданого каміння» В. Самойленка (вид-во «Сефсафа»). Німецьке видавництво «ibidem-Verlag» випустило одразу чотири українські видання: за підтримки програми *Translate Ukraine* від УІК – переклади німецькою та англійською збірки В. Кіпіані «Друга світова. Непридумані історії. (Не) наша, жива, інша» і англійський переклад книжки Д. Стуса «Василь Стус: життя як творчість» (ці книжки увійшли до серії «Ukrainian Voices»), а також німецькомовний переклад публіцистичної книги «"Я змішаю твою кров із вугіллям". Зрозуміти український Схід» О. Михеда. У Хорватії вийшов друком роман «Амадока» С. Андрухович (вид-во «Edicje Vožičević»). У Болгарії побачила світ книжка поезій М. Сидоржевського «Запрошення до подорожі» (вид-во «Огледало»). Тимчасом у Польщі за підтримки УІК опубліковано поетичну збірку «W powietrzu nad brzegiem rzeki» О. Клименка (вид-во «Anagram»). А 17 листопада в Українсько-

му домі у Вашингтоні (США) С. Асєєв презентував англійський переклад своєї книги про Донбас та російську агресію – «В Ізоляції».

Бібліотеки

В Україні

19 листопада у рамках проекту «Польська полиця в Україні» консул Генерального консульства Республіки Польща у м. Харків Барбара Качмарчик передала Полтавській обласній універсальній науковій бібліотеці ім. І. Котляревського книги сучасних польських авторів.

За кордоном

16 листопада Національна бібліотека Великої Британії у співпраці з Українським інститутом у Лондоні організувала вечір, присвячений 150-річчю від народження Лесі Українки. Захід відкрила Кейті Мак-Елвані, яка відповідає за українське зібрання у фондах бібліотеки. Ведучими події стали викладачка Кембриджського університету Люсі Делап і літературознавець Саша Довжик, онлайн долучилася українська письменниця О. Забужко. Під час заходу було оголошено переможця премії «Українська література в перекладах», цьогорічною умовою якого був переклад творів Лесі Українки. Премію отримала Ніна Мюррей за переклад англійською мовою драми «Кассандра».

Фламандська бібліотека *Bib de Lettertuin* у Волюве-сен-П'єр (Брюссель) започаткувала першу публічну колекцію українських книжок у Бельгії. Церемонія відкриття відбулася 20 листопада за організації самої бібліотеки, Посольства України у Королівстві Бельгія, ГО «Promote Ukraine», *BookBabClub*, Об'єднання українок у Бельгії та Музичної школи ім. П. Чайковського (Брюссель). Гостею заходу стала українська письменниця, лауреат літературної премії ЄС 2019 року Гаська Шиян. Наразі колекція налічує понад 120 книжок.

Релігія

В Україні

11 листопада Предстоятель Православної церкви України митрополит Епіфаній провів у своїй резиденції зустріч з Надзвичайним і Повноважним Послом Держави Ізраїль в Україні Міхаелем Бродським. Сторони торкнулися питань співпраці, паломництва українських вірян до Святої землі, будівництва меморіалу в Бабиному Яру, агресії Російської Федерації і порушення прав людини на тимчасово окупованих територіях.

За кордоном

11 листопада в бібліотеці Апостольського палацу у Ватикані Папа Римський Франциск прийняв на аудієнції Предстоятеля Української греко-католицької церкви Блаженнішого Святослава. Останній розповів про душпастирське служіння УГКЦ в умовах пандемії та головні сучасні виклики і проблеми українського суспільства.

Побратимство

За кордоном

Магістрат Брно та Харківська міська рада у рамках культурного аспекту міжмуніципального співробітництва між містами-побратимами, започаткованого у 2008 р., реалізували спільний проєкт «Поезія в русі». З 4 листопада по 4 грудня у трамваях чеського міста популяризували творчість харківських поетів від XVII ст. до сучасності – Г. Сковороди, І. Орновського, М. Семенка, Олександра Олеся, П. Тичини, В. Сосюри, А. Полежаки, С. Жадана й ін. А з 17 листопада у вестибюлях та вагонах харківського метро було розміщено твори авторів із Брно: Яна Скацела, Віоли Фішерової, Їржі Крховського, Мартіна Райнера тощо. Проєкт відбувся за сприяння Консульства України у Брно та Почесного консула Чеської Республіки у Харкові О. Чігрінова.

20 листопада у місті Бжостек (Польща) за участі бурмістра гміни Войце-ха Станішевського відкрилася вулична фотовиставка «Партнерський Батурин». В її основі – творчий доробок чернігівського фотохудожника В. Кошмала.

Воркшопи

В Україні

11–12 листопада за підтримки Департаменту культури КМДА в межах програми «Київ мистецький» у столиці відбувся форум/воркшоп «Золоті ворота. Район сучасної культури». До організації заходу, зокрема, долучився швейцарський режисер Марк Вілкінс, який уже декілька років мешкає у Києві та є культурним активістом вулиці Рейтарської. Серед спікерів форуму – доктори Анна Маразуела Кім і Джеймс Дозер (Велика Британія), Лутц Лейхзенрінг (Німеччина). Місія ініціативи – реформація району Золотих воріт на європейський осередок культури для національної та міжнародної аудиторії.

Просвітництво

В Україні

12 листопада українсько-данська творча група – дослідники Є. Губкіна та Я. Переходько, солістка гурту *ОНУКА* Н. Жиженко, саунд-продюсер Є. Філатов, українсько-данський художник Сергій Святченко та данський балетмейстер Себастьян Клоборг – представили мультимедійний онлайн-проєкт «Український конструктивізм». Це кроссекторальне цифрове дійство, що ґрунтується на глибокому дослідженні архітектури та історії України й повертає

увагу до проблеми збереження культурної спадщини. У центрі сюжету – спогади про перебування у Харкові на початку 1930-х років Лотти Бейсе, молодій німецької архітекторки-модерністки з Баугаузу. Проєкт втілюється за підтримки Українського культурного фонду.

За кордоном

4–30 листопада у центрі Праги на Градчанській площі діяла вулична виставка «Старі культури нової батьківщини», присвячена двом визначним археологам, життя яких було тісно пов'язане з Чехією та Україною, – українцеві Івану Борковському та чехові Вікентію Хвойці. Експозицію підготували науковці з Інституту археології Чехії у співпраці з колегами із Національного історичного музею України та Інституту археології Національної академії наук України. Захід втілено за фінансової підтримки Міністерства закордонних справ України та програми Академії наук Чеської Республіки. Організатори планують показати виставку також в інших музеях Чехії, зокрема в рідному для Вікентія Хвойки Пардубицькому краї.

А з 23 листопада по 20 грудня у парку генерала Ласаро Карденаса в Празі проходила виставка просто неба «Втрачене дитинство – історії з України». Захід став складовою міжнародного проєкту «Втрачене дитинство», що реалізується Меморіальним музеєм тоталітарних режимів «Територія терору» (Україна) разом із громадською організацією *Paměť národa* (Чехія) за підтримки Програми ЄС «Дім Європи».

4 листопада у Генеральному консульстві України в Сан-Франциско (США) презентували художньо-просвітницьку виставку «Наука – це вона», що розповідає про видатних українських жінок-вчених. Проєкт втілюється благодійною освітньою ініціативою *STEM is FEM* за підтримки Дитячого фонду ООН в Україні (ЮНІСЕФ) та ООН «Жінки в Україні» у рамках глобальної кампанії ООН «Покоління рівності».

Матеріал підготувала

Г. М. Іванченко

завідувачка сектору ДЗК

відділу НАУІ Інформцентру

з питань культури та мистецтва

Комп'ютерне опрацювання та редагування **І. Г. Піленко**

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 1,6. Б/т. Зам. 3. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12